

Nr 59

Utlåtande i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1969/70 i vad avser företagareföreningarna m. m. jämte motioner.

(3:e avd.)

Propositionen

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1, bilaga 13 (punkterna C 3 — C 4, s. 152—155 och IV: 1, s. 169—171 i utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 3 januari 1969) föreslagit riksdagen att

1. på driftbudgeten under elfte huvudtiteln för budgetåret 1969/70 anvisa
 - a. till Bidrag till företagareföreningar m. fl.: Administrationskostnader ett reservationsanslag av 5 800 000 kr.,
 - b. till Täckande av förluster i anledning av statligt stöd till hantverks- och industriföretag m. fl. ett förslagsanslag av 7 000 000 kr.,
2. på kapitalbudgeten under Statens utlåningsfonder till Statens hantverks- och industrilånefond för budgetåret 1969/70 anvisa ett investeringsanslag av 20 000 000 kr.,
3. medge att statsgaranti för lån till hantverks- och industriföretag m. m. under budgetåret 1969/70 beviljas intill ett belopp av 80 000 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 191 av herrar Hansson och Stadling samt II: 208 av herr Nyström m. fl. vari hemställts att för budgetåret 1969/70 anvisas på driftbudgeten under elfte huvudtiteln till Bidrag till företagareföreningar m. fl.: Administrationskostnader ett reservationsanslag av 6 700 000 kr.,

dels de likalydande motionerna I: 268 av herrar Johan Olsson och Per Jacobsson samt II: 346 av herr Andersson i Örebro m. fl. vari föreslagits att riksdagen beslutar att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om att maximibeloppet 150 000 kr. för företagareföreningarnas direktlån ej begränsas av utestående garantilånebelopp,

dels de likalydande motionerna I: 365 av herrar Axel Andersson och Lindblad samt II: 356 av herrar Westberg i Ljusdal och Sellgren vari hemställts
Bihang till riksdagens protokoll 1969. 6 saml. Nr 59

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition angående Bidrag till företagareföreningar m. fl. måtte anvisa ett extra anslag å 400 000 kr. till stöd åt företagsamheten i Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands och Gävleborgs län att fördelas lika mellan de fyra länens företagareföreningar,

dels de likalydande motionerna I: 369 av herr Per Jacobsson och II: 433 av herrar Larsson i Umeå och Petersson i Gäddvik vari hemställts att riksdagen måtte besluta att för budgetåret 1969/70 anvisas på driftbudgeten under elfte huvudtiteln till Bidrag till företagareföreningarna m. fl.: Administrationskostnader ett tilläggsanslag på 900 000 kr. att fördelas på Västerbottens län 300 000 kr. samt vardera Norrbottens, Jämtlands och Västernorrlands län 200 000 kr.,

dels de likalydande motionerna I: 562 av herr Johan Olsson m. fl. och II: 425 av herr Andersson i Örebro m. fl. vari hemställts att för budgetåret 1969/70 anvisas på driftbudgeten under elfte huvudtiteln till Bidrag till företagareföreningar m. fl.: Administrationskostnader ett reservationsanslag av 8 800 000 kr.,

dels de likalydande motionerna I: 571 av herrar Karl Pettersson och Erik Olsson samt II: 653 av herr Nilsson i Östersund m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte besluta att för budgetåret 1969/70 under anslaget Bidrag till företagareföreningar m. fl.: Administrationskostnader anvisa ett särskilt bidrag å 100 000 kr. till företagareföreningen i Jämtlands län som stöd åt företagsamheten i länet,

dels de likalydande motionerna I: 576 av herr Stefanson m. fl. och II: 627 av herr Hovhammar m. fl. vari hemställts att riksdagen dels måtte höja maximigränsen för hantverks- och industrilån till 200 000 kr., dels måtte delegera beslutanderätten beträffande industrigarantilån upp till 200 000 kr. till respektive läns företagareförening,

dels de likalydande motionerna I: 593 av herr Österdahl m. fl. och II: 652 av herr Nilsson i Tvärålund m. fl. vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt provning och förslag angående statligt stöd till företagareföreningar för s. k. stabsgrupper med teknisk och ekonomisk expertis för förstärkt företagsrådgivning åt mindre och medelstora företag i enlighet med motionernas syfte.

Utskottet

1968 års riksdag (prop. 1968: 61, SU 102) antog ändrade riktlinjer för företagareföreningarnas verksamhet. Enligt dem skulle föreningarna ha ett allmänt produktionsfrämjande syfte och inriktas på företag inom hem-

slöjd, hantverk och småindustri som kan utvecklas till god lönsamhet. Föreningarnas stöd till dessa företag skulle med hänsyn till det särskilda lokaliseringstödet inte längre primärt tjäna ett lokaliseringpolitiskt syfte. En strikt skillnad går dock inte att upprätthålla. I propositionen 1968: 61, s. 87, uttalade departementschefen att en effektiv samordning av företagareföreningarnas stödverksamhet och lokaliseringstödet torde bli ofrånkomlig. Ett slutligt ställningstagande i denna del borde anstå till dess 1968 års lokaliseringsutredning slutfört sitt arbete.

Föreningarna avsågs förstärka sin rådgivnings- och konsultverksamhet. Allmän upplysningsverksamhet och inledande undersökningar skall göras kostnadsfritt medan däremot medverkan till lösning av ett företags speciella problem avsågs vara självfinansierande genom avgifter.

Den kreditstödjande och kreditförmedlande verksamheten skall enligt riktlinjerna ha i huvudsak samma inriktning som tidigare. Ökade arbetsuppgifter lades på föreningarna i samband med viss medverkan i lokaliseringstödet genom utredningar och bevakning.

Kungl. Maj:ts förslag i fråga om bidrag till föreningarnas *administrationskostnader* m. m. överensstämmer med av kommerskollegium gjorda beräkningar. Kompensation har lämnats för föreningarnas nu bortfallna ränteintäkter. Den föreslagna höjningen av anslaget från 5 milj. kr. till 5,8 milj. kr. har avsetts täcka vissa föreningars behov av ökade resurser för de nya uppgifterna i samband med lokaliseringstöd och kompensera allmänna kostnadsökningar.

I flera motioner har föreslagits en ytterligare uppräknig av anslaget. Motionerna I: 562 och II: 425 innefattar förslag om en höjning utöver Kungl. Maj:ts förslag med 3 milj. kr. till 8,8 milj. kr. och grundas i huvudsak på vad Företagareföreningarnas förbund yttrat i fråga om behovet av medel för vidgade och intensifierade insatser och om skäligheten i beräkningarna av erforderlig kostnadstäckning för de nya uppgifterna. Motionerna I: 191 och II: 208 utmynnar i förslag om ett med 900 000 kr. till 6,7 milj. kr. höjt anslag och grundas primärt på att summan av föreningarnas anmälda uppskattade behov uppgår till detta belopp.

Ett antal motioner, I: 369 och II: 433, I: 365 och II: 356 samt I: 571 och II: 653, tar upp förslag om anslagshöjningar som avser att ge företagareföreningarna i vissa norrlandslän särskilda tillskott. I samtliga dessa motioner åberopas den särskilda angelägenheten av en ökad medverkan från föreningarna i respektive län. Motionerna I: 365 och II: 356 betonar därutöver behovet av resurser för utökad rådgivning och om hjälp med produktutveckling och marknadsföring, medan motionerna I: 571 och II: 653 även åberopar de initiativ till samordnad marknadsföring som tagits av företagareföreningen i Jämtlands län.

Utskottet har med utgångspunkt i de antagna riktlinjerna bedömt Kungl. Maj:ts förslag i realiteten täcka föreningarnas anmälda anspråk. En höj-

ning av anslaget på i motionerna I: 562 och II: 425 samt I: 191 och II: 208 återopade grunder avstyrks därför.

I fråga om de motioner vari påkallats ett särskilt stöd till föreningar i vissa län har utskottet funnit att medel även för dessa särskilda och anmälda behov täcks av Kungl. Maj:ts förslag. Anspråken får därför tillgodoses inom den fördelning av medlen som Kungl. Maj:t har att göra. I den mån anspråken grundas på rent lokaliseringspolitiska syften bör de dock bedömas i annat sammanhang i enlighet med de gällande riktlinjer mot vilka invändning inte rests. Utskottet avstyrker sålunda bifall till motionerna I: 369 och II: 433, I: 365 och II: 356 samt I: 571 och II: 653 och tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning.

En *förstärkt företagsrådgivning* inom föreningarnas ram förordas i motionerna I: 593 och II: 652. Motionerna syftar till att åstadkomma en sådan rådgivning genom att inom föreningarna bygga upp grupper av tekniker och ekonomer som kontinuerligt kan biträda en företagsledning med rådgivning och medverka till att företagets verksamhet styrs mot ett på lång sikt uppsatt mål. Verksamheten, som indirekt även skulle komma att fungera som en utbildning, förutsätts i motionerna främjas genom statligt stöd.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om de ovan refererade gällande riktlinjerna för verksamheten som bl. a. avsett en förstärkt rådgivnings- och konsultverksamhet. Så långt detta syfte avses delar utskottet motionärernas synpunkter. En konsultativ och rådgivande verksamhet som täcker aktuellerade anspråk bör vidare som utskottet anfört vara självbärande och inte finansieras över administrationsbidragen. Möjlighet finns redan nu att anpassa företagareföreningarnas verksamhet till den efterfrågan som företagen själva erbjuder i detta hänseende. Enligt utskottets mening skulle det i och för sig vara mycket värdefullt om företagarna i större utsträckning begärde rådgivning hos föreningarna. Utskottet avstyrker motionerna I: 593 och II: 652.

Mot Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning för *förlusttäckning* har utskottet ingen erinran.

Utskottet tillstyrker vidare Kungl. Maj:ts förslag till ram för *industri-garantilån* om oförändrat 80 milj. kr.

Förslaget i motionerna I: 576 och II: 627 om delegering till företagareföreningarna av beslutanderätten i fråga om statlig garanti för lån prövades även av 1968 års riksdag (SU 1968: 102). Med hänvisning till vad i samband därmed anfördes avstyrks motionerna i denna del.

Föreslagen *medelsanvisning till hantverks- och industrilånefonden* om oförändrat 20 milj. kr. ger en utlåningskapacitet för direktlån i form av hantverks- och industrilån på inemot 60 milj. kr. Utskottet tillstyrker förslaget.

Lån ur fonden ges till företagareföreningarna, som kan bevilja nämnda direktlån till en och samma sökande intill belopp som tillsammans med

utestående industrigarantilån uppgår till högst 150 000 kr. Efter medgivande från kommerskollegium kan förening, om särskilda förhållanden föreligger, få bevilja lån till högre belopp.

Utskottet avstyrker, med hänvisning till föregående riksdagsbehandling av frågan, motionerna I: 576 och II: 627 i vad avser hemställan om höjning av *maximibeloppet* för direktlån till 200 000 kr.

Det i motionerna I: 268 och II: 346 framförda förslaget att i maximibeloppet *inte räkna in utestående garantilån* behandlades också av 1968 års riksdag. Enligt utskottets mening har tillräckliga skäl inte anförts för att frångå nuvarande ordning. Motionerna avstyrks därför.

Utskottet erinrar om att i dess utlåtanden nr 57 och 58 behandlas anknytande frågor om den regionala planeringen och arbetsmarknaden och hemställer

1. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 562 och II: 425, I: 191 och II: 208, I: 369 och II: 433, I: 365 och II: 356 samt I: 571 och II: 653 till *Bidrag till företagareföreningar m. fl.: Administrationskostnader* för budgetåret 1969/70 på driftbudgeten under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 5 800 000 kr.,

2. att riksdagen avslår motionerna I: 593 och II: 652,

3. att riksdagen till *Täckande av förluster i anledning av statligt stöd till hantverks- och industriföretag m. fl.* för budgetåret 1969/70 på driftbudgeten under elfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 7 000 000 kr.,

4. att riksdagen avslår motionerna I: 576 och II: 627 i vad avser delegering till företagareföreningarna av viss beslutanderätt,

5. att riksdagen

a. avslår motionerna I: 268 och II: 346,

b. avslår motionerna I: 576 och II: 627 i vad de ej behandlats under 4,

6. att riksdagen

a. medger att statsgaranti för lån till hantverks- och industriföretag m. m. under budgetåret 1969/70 beviljas intill ett belopp av 80 000 000 kr.,

b. till *Statens hantverks- och industrilånefond* för budgetåret 1969/70 på kapitalbudgeten under statens utlåningsfonder anvisar ett investeringsanslag av 20 000 000 kr.

Stockholm den 29 april 1969

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Birger Andersson (s), Rikard Svensson (s), Axel Andersson (fp), fru Wallentheim (s), herrar Mårtensson (s), Per Jacobsson (fp), Ottosson (m), Bengt Gustavsson (s), Bengtson (cp), Herbert Larsson (s), Nyman (fp), Wååg (s), Kaijser (m), fru Lilly Ohlsson (s) och fru Elvy Olsson (cp) samt

från a n d r a kammaren: herrar Bohman (m), Almgren (s), Mellqvist (s), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Bergman (s), Mattsson (cp), Enskog (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), Fagerlund (s), Eskel (s), fru Holmberg (s), fröken Ljungberg (m), herrar Nilsson i Kristianstad (s), Mundebo (fp) och Sjönell (cp).

Reservationer

1. beträffande *anslag till bidrag till företagareföreningar m. fl.* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Ottosson (m), Bengtson (cp), Nyman (fp), Kaijser (m), fru Elvy Olsson (cp), herrar Bohman (m), Mattsson (cp), Enskog (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), fröken Ljungberg (m), herrar Mundebo (fp) och Sjönell (cp) som anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar med »Utskottet har» och på s. 4 slutar med »till medelsanvisning» bort ha följande lydelse:

»Storleken av statens bidrag till företagareföreningarnas administrationskostnader får bedömas mot bakgrund av de anspråk som ställs på föreningarnas verksamhet. Utskottet har förutsatt att Kungl. Maj:t även vid sin fördelning av anslaget belopp tar hänsyn till omfattningen av de uppgifter som åläggs vissa föreningar för biträde i de lokaliseringpolitiska uppgifterna. Vid bedömningen såväl av anslagsbeloppet som av fördelningen bör hänsyn tas även till de särskilda kostnader som måste täckas för att föreningarna i vissa län skall kunna bemästra de svårigheter som möter när deras allmänna syfte skall fullföljas under andra allmänna betingelser än i län med naturlig expansionskraft. Utan att primärt tjäna ett lokaliseringpolitiskt syfte bör insatserna på detta område samordnas med den inriktning som lokaliseringsstödet i övrigt har. Utrymme måste därför skapas inom anslagets ram för att täcka motsvarande extra kostnader för föreningarna. Med hänsyn därtill och till vad som i motionerna i övrigt anförts om behovet av ytterligare medel bör anslag anvisas med ett belopp som svarar mot företagareföreningarnas egna beräkningar. Utskottet tillstyrker därför en medelsanvisning med 6,7 milj. kr. eller 0,9 milj. kr. mer än enligt Kungl. Maj:ts förslag. Vid fördelningen av anslagsmedlen bör Kungl. Maj:t iaktta vad utskottet i detta sammanhang anført.»

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

»1. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 562 och II: 425, I: 369 och II: 433, I: 365 och II: 356, I: 571 och II: 653 samt med bifall till motionerna I: 191 och II: 208

a. till *Bidrag till företagareföreningar m. fl.: Administrationskostnader* för budgetåret 1969/70 på driftbudgeten under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 6 700 000 kr.,

b. som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört om fördelning av bidrag till företagareföreningarna,»

2. beträffande *förstärkt företagsrådgivning* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Bengtson (cp), Nyman (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Mattsson (cp), Enskog (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), Mundebo (fp) och Sjönell (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 4 som börjar med »Utskottet vill» och slutar med »och II: 652» bort ha följande lydelse:

»Den i motionerna I: 593 och II: 652 sålunda förordade begäran om förslag angående möjlighet för företagarna att på begäran få en rådgivning som främst karaktäriseras av kontinuerlig uppföljning och av kombinationen med ett utbildningsmoment förefaller utskottet värd att beakta. Det obestriddliga behovet av en i de nämnda motionerna skisserad rådgivning har föranlett utskottet att förorda begärd prövning och förslag från Kungl. Maj:t i frågan. Särskilt i de fall en sålunda utbyggd verksamhet kan nyttjas för lokaliseringpolitiska syften bör den kunna främjas genom ytterligare statligt stöd till föreningarnas administrationskostnader, antingen i likhet med vad som nu gäller eller direkt över lokaliseringsanslagen. Utskottet tillstyrker sålunda bifall till motionerna I: 593 och II: 652.»

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

»2. att riksdagen med bifall till motionerna I: 593 och II: 652 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört om en förstärkt företagsrådgivning.»

3. beträffande *rätt för företagareföreningarna att besluta om statlig garanti för industrigarantilån* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Bengtson (cp), Nyman (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Mattsson (cp), Enskog (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), Mundebo (fp) och Sjönell (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 4 som börjar med »Förslaget i» och slutar med »denna del» bort ha följande lydelse:

»Beslutanderätten i fråga om statlig garanti för industrigarantilån är nu förbehållen kommerskollegium. Denna ordning har i huvudsak grundats på tveksamhet angående huruvida företagareföreningarna såsom ekonomiska föreningar kan anförtros uppgiften att ikläda staten ens villkorliga betalningsåtaganden. I motionerna I: 576 och II: 627 föreslås att föreningarna bemyndigas att åta sig en sådan uppgift intill garantibelopp om 200 000 kr. för varje låntagare. Enligt utskottets mening kan de anförda närmast for-

mella betänkligheterna mot att överlåta beslutanderätt till föreningarna inte väga upp de klara fördelar i fråga om garantilånggivningen som följer av det föreslagna bemyndigandet. Utskottet anser att beslutanderätt bör delegeras till föreningarna intill det maximibelopp som vid varje tillfälle råder för direktlån, vilket bör ges Kungl. Maj:t till känna.»

dels utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

»4. att riksdagen i anledning av motionerna I: 576 och II: 627, såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört om delegering till företagareföreningarna av viss beslutanderätt,»

4. beträffande *höjning av maximibeloppet för direktlån, m. m.* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Bengtson (cp), Nyman (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Mattsson (cp), Enskog (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), Mundebo (fp) och Sjönell (cp) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med »Utskottet avstyrker» och slutar med »avstyrks därför» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Förslaget i motionerna I: 576 och II: 627 om höjning av *maximibeloppet* för direktlån går tillbaka på meningar som redovisats i 1962 års företagareföreningsutrednings betänkande. På däri angivna grunder och med hänsyn till vad i motionerna anförts tillstyrker utskottet en höjning av *maximibeloppet* till 200 000 kr.

Förslaget i motionerna I: 268 och II: 346 att *inte räkna in utestående garantilån* i *maximibeloppet* för direktlån har grundats på behovet av lån till rörelsekapital vid tillfälliga svårigheter och av att få snabba beslut på låneframställningar. I förslaget till nu gällande regler (prop. 1968: 61, s. 96—97) har inte redovisats något sakskäl för avräkningsprincipen. Utskottet tillstyrker motionerna.»

dels utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

»5. att riksdagen med bifall till motionerna I: 576 och II: 627 samt I: 268 och II: 346, de två förstnämnda i vad de ej behandlats under 4, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört om höjning av *maximibeloppet* för direktlån och om avräkning av *utestående garantilån*,»